

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1781/2023
28.06.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Бранислава Босиљковића и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Иванковић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, Огранак РБ „Колубара“ из Лазаревца, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3812/22 од 24.11.2022. године, у седници већа одржаној 28.06.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3812/22 од 24.11.2022. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3812/22 од 24.11.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 828/20 од 19.05.2022. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 828/20 од 19.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужени да исплати тужиоцу на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу сменског рада појединачно одређене новчане месечне износе, са законском затезном каматом, као и да на наведене износе уплати за тужиоца доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду ПИО, све ближе одређено овим ставом изреке. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да исплати туженом на име трошкова парничног поступка износ од 1.950,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3812/22 од 24.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 828/20 од 19.05.2022. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, као посебну, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. ЗПП.

Врховни суд је на основу члана 404. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...18/20), оценио да је ревизија тужиоца изузетно дозвољена ради уједначавања судске праксе, имајући у виду судску праксу изражену у истој или сличној чињенично-правној ситуацији у одлукама овога суда, па је донео одлуку као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу одредбе члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд као ревизијски пази по службеној дужности на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на радном месту „...“ у Огранку РБ „Колубара“, ОЦ „...“. У утуженом периоду тужилац је радио код туженог у режиму рада 12 – 36 – 12 – 36 часова (12 сати рада, 36 одмора), односно да је радно време било од 07.00 до 19.00 часова, сваког другог дана, при чему је између два радна дана постојао дан паузе.

Код овако утврђеног чињеничног стања, одбијен је тужбени захтев тужиоца за исплату појединачно одређених новчаних износа на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу сменског рада, уз закључак нижестепених судова да тужилац није радио у сменама и да његов рад није сменски рад, због чега му не припада увећање зараде за сменски рад прописано чланом 38. став 1. тачка 4. Посебног Колективног уговором за Електропривреду Србије у износу од 8,9%.

Овакав закључак не може се прихватити као правилан, зато што је погрешно примењено материјално право, на који ревизијски разлог овај суд пази и по службеној дужности на основу члана 408. ЗПП, због чега је и чињенично стање непотпуно утврђено.

Наиме, одредбом члана 108. став 1. тачка 2. и 3. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05,...75/14), прописано је да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и то: за рад ноћу, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде - најмање 26% од основице, за прековремени рад – најмање 26% од основице, док је ставом 4. истог члана прописано да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду. Одредбом члана 114. став 1. истог закона прописано је да запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци у складу са општим актом и Уговором о раду, за време одсуствовања са рада на дан празника који је нерадни дан, годишњег одмора, плаћеног одсуства, војне вежбе и одазивање на позив државног органа.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. Посебног колективног уговора за „Електропривреду Србије“ („Службени гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према Директиви Европске уније 2003/88 – ЕС, сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром на то да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске Уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Тужилац је у спорном периоду радио у сменама, по распореду 12 сати рада 36 сати одмора, што је на основу цитираног прописа сменски рад. Приликом обрачуна зараде тужени није обрачунавао увећање зараде од 8,9% од основне зараде.

Према оцени Врховног суда, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање две смене, било дневне или ноћне, односно таква је организација рада у којој радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања који може бити непрекидан или у прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи.

Због погрешног правног закључка нижестепених судова да тужилац није радио у сменама, чињенично стање је у погледу висине накнаде која тужиоцу припада остало непотпуно утврђено, па је Врховни суд одлучио као у изреци овог решења.

У поновном поступку првостепени суд ће правилном применом материјалног права – одредбе члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора туженог, који је био на снази у спорном периоду, допунити чињенично стање на основу кога ће утврдити висину накнаде која тужиоци у наведеном периоду припада за рад у сменама.

Како је укинута одлука о главном тужбеном захтеву, то је укинута и одлука о трошковима поступка на основу члана 165. став 3. ЗПП, с обзиром на то да се у укинутом делу предмет враћа на поновно суђење и да ће о трошковима поступка поводом ревизије, заједно са осталим трошковима бити одлучено у коначној одлуци на основу члана 153. и 154. ЗПП.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић